

Inleiding

De provincie werkt aan een integrale herziening van de provinciale structuurvisie en mobiliteitsvisie. Dit zijn tot nu toe twee afzonderlijke documenten. Mobiliteit en ruimte zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Maatschappelijke en economische ontwikkelingen maken een integrale herziening nodig. Daarom is het de wens te komen tot een visie Ruimte en Mobiliteit.

Gedeputeerde Staten hebben op 9 juli 2013 een Koersnotitie vastgesteld.

Deze Koersnotitie is mede tot stand gekomen op basis van de uitkomsten van een interactief proces met andere overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, private vervoerders en bedrijfsleven. Het Koersdocument is opgesteld in aanloop naar een nieuwe Visie Ruimte en Mobiliteit.

Sturingsfilosofie

De maatschappelijke opgaven vormen het vertrekpunt. Aan de maatschappelijke opgaven worden strategische en operationele doelstellingen gekoppeld. Een doelenboom vormt het geraamte van de nog op te stellen Visie Ruimte en Mobiliteit. Dit biedt ruimte voor de energieke samenleving. De provincie oriënteert zich niet alleen op overheden, maar staat juist ook open voor samenwerking met en initiatieven van andere partijen in de netwerk-samenleving.

De uitvoering van de visie krijgt verder gestalte door de inzet van uiteenlopende bevoegdheden en middelen. Voor mobiliteit gaat het om het Beheerplan Wegen en Vaarwegen gekoppeld aan de Nota budgetbehoefte. Vanuit haar rol als vervoersautoriteit gaat het om verlening van concessies om regionale bus- en railverbindingen te exploiteren.

De Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) koppelt de inzet van het Wro-instrumentarium aan het begrip 'provinciaal belang'. De provincie kiest voor een andere benadering dan het beschrijven van provinciale belangen. Dat betekent, dat pas op het moment, dat gebruik wordt gemaakt van een uitvoeringsinstrument op basis van de Wro gemotiveerd wordt, dat er sprake is van een provinciaal belang als bedoeld in de Wro. In het algemeen zal daarbij sprake zijn van verwijzing naar de visie Ruimte en Mobiliteit.

Vormgeving

De nieuwe sturingsfilosofie is aanleiding voor een andere vormgeving en indeling van de visie en bijbehorende producten. De nieuwe visie zal meer het karakter van een strategie hebben, waarmee de provincie vanuit de beginsituatie slim en flexibel kan inspelen op de toekomst.

Bij deze nieuwe stijl past bijvoorbeeld geen functiekaart meer, zoals bij de huidige Provinciale Structuurvisie, maar wel een kwaliteitskaart. Uitgangspunt voor de nieuwe verordening is meer materiële en procedurele flexibiliteit, zodat er meer ruimte is voor afweging op lokale schaal. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van doelvoor-schriften in plaats van verbodsbepalingen.

Er komen één of meerdere programma's op het gebied van ruimte, wonen en werken. En er komt in ieder geval een Meerjaren Programma Investerings Infrastructuur (MPI).

Inhoudelijke beleidswijzigingen

Verstedelijkingsstrategie

De provincie streeft naar verdere ontwikkeling van de stedelijke agglomeratie in Zuid-Holland, als onderdeel van de Randstad, tot een Europese topregio. Dit is nodig om te kunnen concurreren met andere metropolitane regio's in Europa.

Als hoofdpoging wordt gezien om te komen tot een betere benutting en kwaliteitsverbetering van het bestaand stads- en dorpsgebied en de bestaande infrastructuur. Daarom wil de provincie de verstedelijkingsopgave primair onderbrengen binnen bestaand stedelijk gebied. Uitbreiding is alleen nog maar aan de orde als binnen het bestaand stedelijk gebied geen ruimte is om een specifiek woon- en werkmilieu onder te brengen.

Verder is er al enkele jaren sprake van overprogrammering. Dat brengt met zich mee, dat de huidige bebou-wingscontour zijn functie verliest. Er moet sprake zijn van planreductie.

Niet alle voorzieningen hoeven in één stad of centrum aanwezig te zijn. Het gaat om de kracht van de regio als geheel.

Mobiliteitsstrategie

Het beter benutten van de bestaande infrastructuur inclusief de beoogde aanvullingen daarop staat centraal. Er wordt gekeken naar integrale netwerken in plaats van naar aparte modaliteiten. Investerings (geld is schaars) worden gedaan om knelpunten op te lossen. Regio's hoeven dus niet a priori evenredig bedeed te worden. Het gebruik van de fiets wordt belangrijker, ook door de toenemende populariteit van de e-bike. De provincie richt zich op het oplossen van knelpunten in het fietsnetwerk.

Agglomeratiekracht.

De stad wordt gezien als motor van de economie. Stedelijke economieën zijn productiever, hebben een groter innovatief vermogen en groeien economisch sneller.

Binnen het stedelijk gebied stuurt de provincie op sterke centra en ontwikkellocaties door middel van een selectief locatiebeleid voor kantoren, detailhandel en voorzieningen.

De provincie zal meer ruimte bieden voor functiemenging. Dit kan als gevolg van ontwikkelingen in ICT en digitalisering, waardoor het onderscheid tussen wonen, werken, consumeren en produceren afneemt.

In de visie wordt een binnenstedelijke, groenblauwe structuur opgenomen, die bijdraagt aan de klimaatrobustheid van het stedelijk gebied. Deze structuur biedt kansen voor langzaam verkeer en bereikbaarheid van groen om de steden. Ook kan deze groenblauwe structuur bijdragen aan vermindering van het probleem van wateroverlast door extreme weersomstandigheden. De provincie zal als vervolg op de Zuidvleugel Groenstructuur in samenwerking met de betrokken gemeenten een binnenstedelijke groenblauwe structuur aangeven, die aansluit op de regionale groenblauwe structuur in het landelijk gebied.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De ladder voor duurzame stedelijke ontwikkeling bestaat uit 3 treden:

1. de voorgenomen stedelijke ontwikkeling moet voorzien in een actuele regionale behoefte.
2. de ontwikkeling wordt binnen bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio gerealiseerd door benutting van beschikbare gronden voor herstructurering, transformatie of anderszins
3. indien de ontwikkeling niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, kan een andere locatie worden benut

Toepassing van de Ladder voor duurzame verstedelijking is voor de provincie zo belangrijk, dat de provincie de ladder voor duurzame ontwikkeling op zal nemen in de Verordening ruimte.

Als toch van de derde trede gebruik moet worden gemaakt worden voorwaarden gehanteerd met betrekking tot de kwaliteit. De gebiedsprofielen dienen dan als handreiking en inspiratiebron.

Ook wordt overwogen om in zulke gevallen een maatschappelijke tegenprestatie te vragen.

Greenports

Binnen Zuid-Holland worden 3 greenports onderscheiden:

1. glas (Westland en Oostland)
2. de bollen
3. Boskoop

De hoofdpoging is op een gelijkblijvend areaal meer te produceren met minder water, energie en grondstoffen. De glascompensatieregeling is losgelaten. Functiemenging, die het glascluster versterkt wordt toegestaan. Het gaat dan om aan de greenport gerelateerde dienstverlenende functies zoals innovatie, logistiek, verpakking en distributie. Daarbij geldt wel een voorkeursvolgorde: vestiging en uitbreiding van deze functies op een agrologistiek bedrijventerrein verdient voorkeur boven vestiging en uitbreiding in het teeltgebied.

Mainport

Belangrijk is een optimale en multimodale ontsluiting en informatievoorziening daarover ten behoeve van een efficiënte en snelle afwikkeling van toenemende goederenstromen naar het achterland en het daarbij faciliteren van goederenvervoer over vaarwegen. Er wordt onder andere ingezet op een koppeling van greenport en mainport (via containerisering van de greenport).

De provincie vindt een nieuwe goederenspoorverbinding tussen Rotterdam en Antwerpen van groot belang.

De provincie zal een bovenregionaal warmtenetwerk in de visie opnemen voor het transporteren van restwarmte van de haven naar de greenports en het stedelijk gebied.

Openbaar vervoer (OV)

De grootste uitdaging is: hoe houden we het OV in Zuid-Holland betaalbaar?

Er wordt ingezet op veelgebruikte lijnen. De effecten van teruglopende budgetten zullen dus vooral hun weerslag hebben op het landelijk gebied. Het bundelen en strekken van buslijnen heeft tot gevolg dat afstanden in voor- en natransport groter worden. Het belang van voldoende en kwalitatief goede voorzieningen voor ketenmobiliteit, zoals fietsenstallingen, parkeerplaatsen en transferia neemt toe.

De provincie onderzoekt de mogelijkheden om doelgroepenvervoer (lokaal geregeld, zoals WMO- en leerlingenvervoer) met het OV te verbinden.

Vanaf 1 januari 2013 is de tariefbevoegdheid gedecentraliseerd naar de provincies en stedelijke regio's. De provincie werkt samen met de Stadsregio Rotterdam en Haaglanden aan een nieuw tariefassortiment voor frequente reizigers in de Zuidvleugel.

De provincie zet in op energietransitie in het OV. Als voorbeelden worden genoemd: een waterstofvulpunt op Goeree Overflakkee en een mogelijke ontsluiting van het Bio-sciencepark in Leiden met een duurzame busverbinding. De provincie gaat energietransitie structureel als uitgangspunt meenemen bij het verlenen van concessies in het OV. De ambitie is dat uiteindelijk na twee concessieperiodes (15 tot 20 jaar) alle OV-concessies energieneutraal zijn.

Ontwikkeling van het landelijk gebied

De provincie wil recht doen aan de verscheidenheid aan functies door te sturen op doelen, waarden en ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. Dit in plaats van bij voorbaat functies uit te sluiten.

De provincie overweegt om bij ontwikkelingen in het buitengebied, zoals nieuwe uitleg, een maatschappelijke tegenprestatie te vragen.

Schaalvergroting landbouw

De provincie onderzoekt of het verruimen van de maximale omvang van 2 ha voor agrarische bouwpercelen nodig en wenselijk is.

Er zullen ruimere mogelijkheden worden geboden voor hergebruik en transformatie van vrijkomende agrarische gebouwen. Voorwaarde is wel, dat de nieuwe functies geen grote verkeersaantrekkende werking hebben en de agrarische bedrijfsvoering niet belemmeren.

Bescherming van het landelijk gebied

De komende jaren wordt in het landelijke gebied en rond de steden het netwerk van recreatie- en natuurgebieden afgerond.

De provincie kiest voor het zoveel mogelijk samenvoegen en terugbrengen van de specifieke beschermingscategorieën tot een generieke beleidscategorie voor het landelijk gebied. De kwaliteitskaart blijft voor de provincie het kader voor sturen op ruimtelijke kwaliteit. De gebiedsprofielen krijgen geen formele status als toetsingskader en behouden dus het karakter van een handreiking.

Waterveiligheid

Het klimaat verandert geleidelijk met als gevolg een verwachte stijging van de zeespiegel en hogere en lagere piekafvoer van de rivieren. De landelijke veiligheidsnormen voor binnendijkse gebieden worden aangepast.

Er zal (in 2015) een andere normeringssystematiek komen. Er komt een veiligheidsnorm voor gebieden, die in principe voor heel Nederland gelijk is, de zogenaamde basisveiligheid. Maatschappelijke ontwrichting en economische schade kunnen reden zijn om een bepaald gebied strenger te beveiligen.

De provincie wil de risico's meewegen in de ruimtelijke ordening door bij de aanleg van vitale en kwetsbare functies te sturen op locatiekeuze.

Zoetwater

In de visie Ruimte en Mobiliteit wijst de provincie zoekgebieden aan voor nieuwe aanvoerroutes van zoet water.

Drinkwatervoorziening

De drinkwatervoorziening in Zuid-Holland steunt op drie pijlers: grondwaterwinning, oppervlaktewater en duinwaterwinning. Om de drinkwatervoorziening te kunnen blijven garanderen, wijst de provincie een aantal nader te bepalen gebieden aan en wil deze reserveren voor een duurzame openbare drinkwatervoorziening.

Energietransitie

De vraag naar energie neemt nog steeds toe, terwijl fossiele brandstoffen schaarser en duurder worden.

In 2011 was het aandeel duurzame energie in Nederland 4,1% en in Zuid-Holland 2,6%.

Met de Europese Unie (EU) is een bindende afspraak gemaakt voor 2020 om te zorgen dat 14% van de energie duurzaam zal zijn (doelstelling EU is 20%).

Er is dus een verhoogde inzet nodig op energie-efficiency en productie van duurzame energie.

Eén van de nieuwe vormen is de aanleg van een (ondergronds) warmtenetwerk. De provincie wil daarvoor ruimte reserveren, ook al is nog niet voorzien in financiering.

Wind- en zonne-energie

Tot 2020 zijn er afspraken met het rijk over het windenergiebeleid. De provincie stelt zich terughoudend op ten aanzien van een extra opgave voor wind op land na 2020.

Energietransitie verkeer en transport

Verkeer en transport verbruiken 17% van de energie in Zuid-Holland. Ook mobiliteit zal dus meer moeten bijdragen aan de doelstellingen van duurzame energie. Ruimtelijke programma's op de juiste plek realiseren kan bijdragen aan betere benutting van de capaciteit van het openbaar vervoer.

Duurzame energie wordt gestimuleerd door dit onderwerp te betrekken bij de concessies in het openbaar vervoer.

De provincie zal zich inspannen om pilots met energie neutrale wegen te faciliteren. Dit kan bijvoorbeeld door het bieden van ruimte voor het opwekken van duurzame energie langs wegen of op overhoeken.

Bodem en ondergrond

Gelet op de schaarse ruimte en het toenemende gebruik van de ondergrond wil de provincie de derde dimensie van de ruimte nadrukkelijker betrekken bij haar beleid.

Rolverdeling PS en GS

De rolverdeling tussen PS en GS is met de nu nog geldende Structuurvisie en Verordening, dat PS verantwoordelijk is voor wijzigingen in beleid. Dat brengt een jaarlijkse actualisering van Structuurvisie en Verordening met zich mee. GS zijn verantwoordelijk voor ontheffingen en andere aanpassingen ten behoeve van concrete ontwikkelingen.

Een robuuste en lang houdbare visie en verordening betekenen, dat er minder vaak formele ontheffings- en herzieningsprocedures nodig zijn. PS worden verantwoordelijk voor de vaststelling en herziening van de visie, de verordening en de programma's. De programma's winnen daarbij aan belang en worden periodiek herzien.

De nadruk komt meer te liggen bij vooroverleg met gemeenten. GS monitoren hoe gemeenten omgaan met de afwegingsruimte, die de visie en de verordening bieden en zullen zo nodig een zienswijze indienen of aanwijzing geven.